



Laat bij elke geboorte de vader verplicht registreren

Bij echtscheidingen staat de vader in Nederland heel erg zwak. **Mariele Mijnlief** en **Irene Zwaan** hebben een plan om die situatie te verbeteren.

Veel gescheiden vaders verkeren in een marginale positie als opvoeder en voelen zich machteloos, zo blijkt uit onderzoek door Enova emancipatie-adviesbureau Drenthe en de Rijksuniversiteit Groningen. Vaders die graag hun verantwoordelijkheid willen nemen, zijn kans-

loos. De echtscheidingspraktijk in Nederland is een moederspraktijk, alle wetgeving gericht op gelijkwaardig ouderschap ten spijt.

Na een scheiding gaat 80 procent van de kinderen bij de moeder wonen. Ongeveer 10 procent van de kinderen woont bij de vader. De overige 10 procent leeft onder co-ouderschap of in een pleeggezin. Het onderzoek richtte zich op vaders die ontevreden zijn met de uitkomsten van de scheiding. Veel vaders denken dat het ouderlijk gezag met het erkennen van het kind al goed zit en komen van een koude kermis thuis als de relatie stukloopt. Tegen die tijd is de bereidheid van de moeder om in te stemmen met gezamenlijk gezag vaak vervlogen. Bij het streven

naar een goede omgangsregeling starten vaders per definitie met een achterstand en vaders zonder ouderlijk gezag hebben helemaal niets in de melk te brokkelen.

Een korte schets van de gemiddelde vader die meedeed aan het onderzoek: Hij voelt zich machteloos, afhankelijk van de moeder in zijn rol als opvoeder. Overleg en afspraken gaan niet soepel. Hij vindt dat hij te weinig tijd met zijn kinderen doorbrengt, waardoor hij ongewild in de positie van pretvader belandt. Hij mijdt ruzies en discussies met zijn ex, uit angst het broze proces waaraan de omgangsregeling vaak onderhevig is, te verstoren. Want geen haan die er naar kraait als moeder de afgesproken regeling niet nakomt.

In 1998 trad een nieuwe wet in werking waardoor na scheiding beide ouders gezag bleven behouden. Zijn ouders niet getrouwd, of hebben ze hun partnerschap niet geregistreerd, dan moet de moeder toestemming geven tot het verkrijgen van ouderlijk gezag voor de vader. Erkenning van het kind leidt niet tot ouderlijk gezag, wel tot onderhoudsplicht. Recent is de wet 'Voortgezet ouderschap na een scheiding' aangenomen. Hiermee worden scheidende ouders verplicht een ouderschapsplan op te stellen.

Ruim 50 procent van de kinderen wordt echter in een relatie geboren die niet juridisch is vastgelegd. We moeten voorkomen dat de ene ouder voor de andere be-

slist dat hij geen goede ouder is, vindt ook CDA-Kamerlid Marleen de Pater. Zij pleit er daarom voor deze vaders verplicht te laten registreren. Zo krijgen beide ouders het ouderlijk gezag, net als in een formele relatie.

De negatieve gevolgen van scheiding voor kinderen zijn beperkt als ouders normaal communiceren en tot afspraken kunnen komen. De huidige praktijk stimuleert dit echter niet. Moeders zijn te vaak in de verleiding misbruik van hun sterke positie te maken. Het familierecht sticht geen vrede, maar wakkert ongelijkwaardigheid en conflict aan.

Er wordt vaak ingezet op bemiddeling (mediation). Dit werkt echter alleen als beide ouders bereid

zijn water bij de wijn te doen. 90 procent van de ouders blijkt niet tot overeenstemming in afspraken te kunnen komen. Veel gescheiden ouders belanden zo toch weer bij de rechter voor gezag en omgang. Daar worden de kinderen doorgaans aan de moeder toegewezen en krijgt de vader een beperkte omgangsregeling. Procederen is voor vaders kostbaar en geïmagineerd om te mislukken.

In Nederland galmt de mantra 'in het belang van het kind' in huis-kamers, op advocatenkantoren, bij hulpverleningsinstellingen, in rechtszalen. Opvallend is echter dat het perspectief van het kind zelf en van de vader geheel buiten beschouwing blijft. Het is een 'heilighuisje' dat moeders het beste al-

leen voor hun kinderen kunnen zorgen na een scheiding, vooral als er geharrewar is tussen de ouders. Maar is het echt 'in het belang van het kind' als moeder de enige gezaghebbende opvoeder is? Is het 'in het belang van het kind' als de vader wordt gemarginaliseerd, en in dat ene weekend per twee weken op zijn tenen moet lopen om niet het kleine beetje vaderschap te verliezen dat hij nog heeft?

De nieuwe wet 'Voortgezet ouderschap na een scheiding' is een nobele poging de echtscheidingspraktijk in Nederland te verbeteren. Het is echter de vraag of hiermee daadwerkelijk veranderingen worden bereikt in de praktijk. Er zullen maatregelen moeten komen om de handhaving van af-

spraken effectief te beschermen. Het voorstel van Marleen de Pater om vaderschap bij geboorte vast te leggen, zou overgenomen moeten worden. Dan is ook voor kinderen die buiten een juridisch vastgelegde relatie geboren worden het recht op hun vader geborgd.

Nederland zou een voorbeeld kunnen nemen aan België, waar zij die er samen niet uitkomen per definitie de helft van de zorg voor hun rekening moeten nemen. Zo hebben ook moeders iets te verliezen en wordt de gelijkwaardigheid tussen man en vrouw ook in de praktijk bereikt.

Mariele Mijnlief en **Irene Zwaan** zijn adviseurs bij emancipatie-adviesbureau Enova.